

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)

Автор на дисертационния труд: Йордан Иванов Пенчев
редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: Управление на веригите за доставка на земеделските продукти

Рецензент: проф. д-р Николай Иванов Цонков, Университет за национално и световно стопанство; област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.7. Администрация и управление, научна специалност Администрация и управление (Регионален бизнес и ютилитис)

определен за член на научното жури със заповед № РД-16-518/22.04.2025 год. от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Докторант Йордан Пенчев е завършил висшето си образование в град Пловдив в Аграрен университет. Последователно придобива образователната степен „бакалавър“ в специалност „Управление на регионалното развитие“ през 2020 г., а през 2021 година става „магистър“ по „Аграрен маркетинг“. През 2020 година докторантът придобива и втора магистърска степен със специалност „Регионално сигурност“ от Софийски университет „Св. Климент Охридски“. В професионален план от 2014 г. г-н Йордан Пенчев работи като пожарникар в системата на Министерство на вътрешните работи в ХОД - Пловдив.

2. Актуалност на проблема.

Климатичните изменения, дигитализацията, глобализационните фактори както и редица други въздействат върху пазара на земеделски продукти и налагат неговото адаптиране и трансформиране. Тези процеси са свързани с нови изисквания, на които трябва да отговори съвременния земеделски пазар, в това число отчитане на социалните различия, задоволяване на потребностите на всички социални групи, поддържане на качеството на земеделските продукти и

дистрибуция на повече продукти, произведени чрез биологично земеделие в контекста на устойчивото развитие и кръгова икономика. Всичко това прави избраната тема от докторанта особено актуална и съвременна. Доказателство за това е също разработването на нов Закон за управление на агрохранителната верига, чиято основна цел е по-справедливо разпределение на добавената стойност между участниците във веригите на доставка на земеделски продукти.

Не на последно място изследваният проблем е много актуален поради факта, че нараства интеграцията на българското селско стопанство в световните пазари. А това създава значителни възможности за търговия, но също така увеличава рисковете, свързани с несъвършенствата на пазара и нестабилността на цените. С цел противодействие на тези негативни последици авторът прави опит да анализира свързаните въпроси в тази област с оглед укрепване на позицията на земеделските производители във веригата за доставки на селскостопански продукти. Ето защо темата има подчертано научно-приложен характер.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Методологията на изследване е точно определена, съвременна и напълно кореспондира на заглавието, изложението и постигнатите резултати в дисертационния труд. Докторант Пенчев прилага в изследването си следните методи - системен анализ; анализ на казус; сравнителен анализ; математически модели; социологическо проучване; както и статистически методи за обработка на получената емпирична информация.

Основната цел е: **„да се установи интеграцията на земеделските производители във веригите за доставка на селскостопански продукти и нейното влияние върху резултатите от стопанската дейност“**, е изпълнена в голяма степен. За изпълнение на основната цел авторът е дефинирал 7 (седем) изследователски задачи.

Авторът доказва формулираната изследователска хипотеза, а именно, че **„маркетинговото управление на веригите за доставка на селскостопански продукти води до подобряване на пазарния статус на земеделските производители“**. В голяма степен са доказани и формулираните подхипотези (3 бр.).

В заключение може да се направи извода, че основната цел е изпълнена и изследователската хипотеза и помощни подхипотези са доказани.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

В рамките на изследването авторът използва графичен и табличен методи за представяне на анализираната информация и резултатите от анализа. В този смисъл докторант Йордан Пенчев онагледява и представя по подходящ начин получените в хода на изследване изследователски резултати, като доказателство за това е списъка на всички фигури и таблици (13 таблици и 26 фигури). Разбира се може да се препоръча на автора да разшири онагледеността на анализа и получените резултати.

Заключението отразява в пълна степен анализите, които са извършени в

изложението. Авторът представя основните фактори, от които зависи пазара на земеделски продукти и веригата за доставки на такъв тип стоки. Към тях докторант Пенчев посочва – цена и сила на договаряне, качество и стандарти, достъп до пазара, маркетинг и брендиране, пазарни тенденции и изисквания, капитал и финансиране, иновации и изследвания, законодателство и разпоредби, конкуренция и веригата на стойността, търсене и потребителски предпочитания. Всички тези елементи влияят върху състоянието на веригата за доставки на земеделски продукти и авторът дава предложения за подобряването им.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Дисертационният труд се състои от 134 страници, от които 126 страници изложение, 13 таблици и 26 фигури. Разработката е структурирана в въведение, три глави, заключение и използвана литература. Използвани са 45 литературни източника. Прави впечатление, че докторант Йордан Пенчев използва свободно научната терминология в изследваната област. За това говори също демонстрираното от докторант Пенчев отлично познаване на натрупания теоретичен и практически опит в изследваната област, за което говори списъка с използваната литература, съдържащ 45 източника. Разбира се считам, че авторът би трябвало да използва по-голям обем от научна литература по изследвания проблем.

Получените резултати очертават възможностите и предизвикателствата пред развитието и по-доброто функциониране и управление на веригата на за доставки на земеделски продукти в България. Получените резултати от изследването са добре аргументирани, като намираме представянето им в синтезиран вид в заключението, което отразява цялостното съдържание на дисертационния труд.

6. Приноси на дисертационния труд.

Докторант Йордан Пенчев постига безспорни резултати от изследванията си в дисертационния труд, които обогатяват науката и предлагат практически решения във връзка с дигитализирането на лозаро-винарския сектор в България. Приемам така предложените приноси. Те могат да бъдат групирани както следва:

Научни приноси

1. Изяснена е спецификата на производствените структури в селското стопанство и бизнес отношенията с посредниците при реализацията на продукцията.
2. Изяснен е механизмът на действие на веригите за доставка на земеделски продукти.
3. Разработена е методология за изследване на веригите за доставка на земеделски продукти.

Научно-приложни приноси

4. Идентифицирани са факторите, определящи пазарния статус на земеделските производители във веригата на доставки и са дадени препоръки за неговото подобряване.
5. Идентифициран е потенциалът за съкращаване на веригите за доставки от земеделските производители и е предложен модел за управление на верига за доставки на земеделски продукти.

7. Критични бележки и въпроси.

Няма съществени критични бележки към докторанта. Въпреки това бих искал да отправя някои препоръки към г-н Пенчев. При продължаваща научна работа в тази област препоръчвам на автора да използва по-голям обем от научна литература. Също така считам, че авторът не обосновал достатъчно добре актуалността и важността на избраната за изследване тема. Също така прави впечатление по-малкия обем на дисертационния труд, който има достатъчен обем данни, върху които да стъпи докторанта и да развие своите анализи и тези. Разбира се тези слабости не омаловажават постигнатите значими научни резултати в дисертационния труд.

8. Публикувани статии и цитирания.

Представени за рецензиране са 3 (три) публикации:

1. **Penchev, Y.**, Distrubution management of agricultural production. Economics and management of agriculture. 2022, № 2
2. **Penchev, Y.**, Profile of farmers in shortening supply chains. Journal of Bio-based Marketing. 2025, № 1
3. **Penchev, Y.**, Functioning of agricultural supply chains. Journal of Bio-based Marketing. 2025, № 1

Представените публикации напълно отразяват съдържанието и основните резултати, постигнати от изследването в дисертационния труд. Оценявам положително трите публикации.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд. Приемам представения за рецензиране автореферат на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените

обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на г-н Йордан Иванов Пенчев образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли) в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност.

Дата: 02.05. 2025 год.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Николай Цонков)